

**Центральноукраїнський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка**

Кафедра математики, статистики та інформаційних технологій

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри

Авраменко О.В. _____

«07» вересня 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ПРОПЕДЕВТИЧНОЇ ПРАКТИКИ З ФАХУ

Галузь знань: **01 Освіта/педагогіка**

Спеціальність: **014 Середня освіта**

Освітня програма: **Середня освіта (Інформатика та Математика)**

факультет **математики, природничих наук і технологій**

форма навчання **денна**

2021-2022 навчальний рік

Робоча програма навчальної пропедевтичної практики з фаху за Освітньої програмою «Середня освіта (Інформатика та Математика)».

Розробники:

Лупан І. В., доцент кафедри математики, статистики та інформаційних технологій, кандидат педагогічних наук;

Резіна О.В., доцент кафедри математики, статистики та інформаційних технологій, кандидат педагогічних наук.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри математики, статистики та інформаційних технологій Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

Протокол від “07” вересня 2021 року № 1

Завідувач кафедри математики, статистики та інформаційних технологій

проф. Авраменко О.В.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність/напрямок, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 1,5	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	Нормативна	
Загальна кількість годин – 45	Спеціальність: 014.09 Середня освіта (Інформатика)	Рік підготовки	
		4-й	
		Семестр	
		7-й	

Термін проведення навчальної (пропедевтичної практики з фаху) – 7-й семестр, тривалість практики – 1 тиждень.

Педагогічна практика у школі є одним з найважливіших етапів у підготовці кваліфікованих, компетентних фахівців-майбутніх вчителів, яка наближує їх до професійної діяльності, спонукає до глибокого вивчення навчально-виховного процесу у закладах, виступає безпосередньою з'єднувальною ланкою між підготовкою студентів з фундаментальних і професійно-орієнтованих дисциплін та дисциплін психолого-педагогічного циклу. Пропедевтична практика з фаху є підготовчим етапом виробничої педагогічної практики, спрямованою на поєднання теоретичної підготовки майбутніх педагогів з практичною діяльністю вчителів загальноосвітніх навчальних закладів.

2. Мета педагогічної практики полягає:

в ознайомленні студентів з особливостями організації навчального процесу з інформатики у середній школі, обладнанням кабінету інформатики та складовими навчально-методичного комплексу (підручниками, посібниками, програмним забезпеченням, дидактичними та методичними матеріалами тощо) та його практичним застосуванням у навчальному процесі. Та набутті таких компетентностей:

Загальні компетентності:

ЗК.02. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді.

Фахові компетентності:

ФК.02. Здатність планувати та організовувати процес навчання, виховання і розвитку учнів. Здатність організовувати різні види і форми навчальної та пізнавальної діяльності учнів.

ФК.04. Здатність до пошуку ефективних шляхів мотивації учня до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання).

ФК.06. Здатність здійснювати виховання на уроках і в позакласній роботі, виконувати педагогічний супровід процесів соціалізації учнів та формування їхньої культури.

ФК.07. Здатність до критичного аналізу, діагностики й корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду.

Програмні результати навчання:

ПРН.07. Знання форм, методів та засобів навчання, виховання і розвитку учнів різних вікових груп. Уміння добирати доцільні форми, методи та засоби навчання відповідно до мети і завдань навчального заняття, вікових та інших індивідуальних особливостей учнів.

3. Завдання педагогічної практики:

1. Ознайомитися зі структурою та змістом календарно-тематичного плану з інформатики.
2. Відвідати 2–5 уроків з інформатики у 5–9 класах та зробити фотографії цих уроків.

3. Зробити письмовий аналіз двох відвіданих уроків.
4. Скласти звіт про результати практики, який включає:
 - загальні відомості (школа, клас, кількість учнів у класі, прізвище та ініціали вчителя, кількість годин інформатики, підручник, за яким відбувається навчання, кількість комп'ютерів, їх підключення до інтернету, програмне забезпечення);
 - висновки та враження про практику.

Звітна документація, яку повинні здати студенти по закінченню безвідривної педагогічної практики, має включати:

1. Календарний план з інформатики.
2. Фотографії 5 уроків.
3. Аналіз двох уроків.
4. Звіт про результати практики.

4. Методи контролю діяльності студента-практиканта

Відвідані уроки з фотографією	Аналіз відвіданих уроків	Звіт про результати практики	Разом
10 балів за один урок (максимум 50 балів)	20 балів за аналіз одного уроку (максимум 40 балів)	10	100

5. Критерії оцінки діяльності студентів під час педагогічної практики

Шкала оцінювання

За шкалою ECTS	прописом	Кількість балів
A	Зараховано	90-100
B		82-89
C		75-81
D		69-74
E		60-68
Fx	Не зараховано	40-59
F		1-39

90 - 100 балів – А («відмінно») ставиться в тому випадку, коли: відвідано 5 уроків у різних класах (5-9 класи), зроблено їхні фотографії, виконано ґрунтовний аналіз відвіданих уроків.

82 – 89 балів – В («дуже добре») ставиться в тому випадку, коли аналіз та фотографії уроків недостатньо ґрунтовний або відвідано недостатньо уроків.

75 – 81 балів – С («добре») ставиться в тому випадку, коли аналіз та фотографії уроків недостатньо ґрунтовні або відвідано недостатньо уроків.

69 – 74 балів – D («посередньо») ставиться в тому випадку, коли відвідано недостатню кількість уроків та їхній аналіз неглибокий поверхневий.

60 – 68 балів – E («задовільно») ставиться студенту в тому випадку, коли відвідано недостатню кількість уроків та їхній аналіз неглибокий поверхневий, є зауваження до звіту.

35 – 59 балів – Fx («незадовільно») ставиться в тому випадку, коли студент не в повному обсязі виконував програму практики, зокрема, не складав фотографії уроків, не здійснював аналіз, не здав документації.

0 – 34 балів – F («незадовільно») ставиться студенту в тому випадку, коли не виконано програму практики: не відвідано уроки, не здано документації.

6. Література

1. Чернецька Т. І. (Мієр Т. І.) Сучасний урок: теорія і практика моделювання : [навч. посібник] / Т. І. Чернецька (Т. І. Мієр). – К. : ТОВ «Праймдрук», 2011. – 352 с. https://www.researchgate.net/profile/Tetyana-Miier/publication/340413107_Sucasnij_urok_teorija_i_praktika_modeluvanna/links/5e87551f299bf1307977f2de/Sucasnij-urok-teoria-i-praktika-modeluvanna.pdf

Онлайн-ресурси:

1. Інформаційні технології і засоби навчання [Electronic resource] – Mode of access: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt>
2. Інформаційні технології в освіті [Electronic resource] – Mode of access: <http://ite.kspu.edu/>
3. Міністерство освіти і науки України. Освітні програми [Electronic resource] – Mode of access: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi>
4. Міністерство освіти і науки України. Навчальні плани. [Electronic resource] – Mode of access: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-plani>
5. «НА УРОК» [Electronic resource] – Mode of access: <https://naurok.com.ua/>
6. Всеосвіта [Electronic resource] – Mode of access: <https://vseosvita.ua/>

Додатки

Додаток 1. Запис та оцінка відвіданого уроку

_____ " _____ 2022 р.

Учитель _____ Предмет _____ Клас _____

Мета відвідування _____

Тема уроку _____

Завдання, сформульовані вчителем (освітні, виховні, розвиваючі)	Оцінка їхньої реалізації

Нотатки по ходу уроку (діяльність вчителя з реалізації завдань уроку, хронометраж) за схемою (Додаток 2).

Діяльність вчителя на завершальному етапі уроку. Підбиття підсумків уроку. Коментування та оцінка роботи учнів.

Методика повідомлення домашнього завдання та його обсяг.

Висновки: _____

Рекомендації вчителю: _____

Спостерігач _____

Прізвище, ім'я, по батькові

підпис

Додаток 2. Схема спостереження та аналізу уроку

I

Час і структурні ланки уроку	Дошка/Екран	Діяльність		Зауваження/коментарі
		Вчителя	Учнів	

Додаток 3. Рекомендації до відвідування та аналізу уроку

Етапи аналізу уроку

Педагогічний аналіз уроку як схема, що не враховує типів уроків, конкретних систем навчання, можна уявити собі як сукупність таких **аналітичних етапів**:

- підготовка до відвідування уроку;
- безпосереднє спостереження ходу уроку;
- запис і кодування уроку;
- самоаналіз уроку вчителем;
- аналіз і оцінка уроку керівником школи;
- використання результатів аналізу і самоаналізу уроку в управлінні школою.

1. Підготовка до відвідування уроку.

На цьому етапі визначається проблема, що підлягає аналізу, *відбувається ознайомлення з літературою, підручником, програмою*, формулюється мета відвідування, складається програма спостереження.

Наприклад, програма спостереження уроку з метою „Визначення ефективності методу проблемного викладу для досягнення глибини та свідомого засвоєння знань” складається з таких кроків:

- з’ясувати, наскільки зрозуміло і вміло вчитель формулює проблему;
- проаналізувати, наскільки доступно, зрозуміло і цікаво вчитель розкриває цю проблему;
- з’ясувати, чи спонукає учнів пояснення вчителя подумки перевіряти сприйняте, стежити за логікою викладу;
- проаналізувати, наскільки повно вчитель залучає учнів в процес мислення;
- з’ясувати, наскільки повно і вміло вчитель розкриває перед учнями процес наукового пізнання і створює умови для творчого мислення.

2. Спостереження за ходом уроку.

Під час спостереження відвідувач має зафіксувати всі найбільш важливі моменти уроку, наявність або відсутність вирішення всіх трьох аспектів дидактичної мети, побачити факти, що характеризують методичну діяльність вчителя, пізнавальну діяльність учнів, успішність їхньої взаємодії, зафіксувати ознаки результативності уроку і багато чого іншого. Одночасно з цим аналітик має вести спостереження відповідно до мети аналізу уроку, опираючись на пункти програми спостереження.

Спостереження має підлягати цілій низці методичних вимог:

- спостереження повинно бути цілеспрямованим, тобто підлягати певній меті;
- мати планомірний характер, тобто повинна бути програма спостереження;
- перед початком спостереження аналітик має ознайомитися з усіма матеріалами, що стосуються об’єкту спостереження;
- спостереження треба вести активно;
- систематичність спостереження, сприймання об’єкта багаторазово, в різних умовах;
- спостереження за уроком завжди передбачає активне залучення в цей процес педагогічних та психологічних знань керівника.

Проте дані, отримані за допомогою спостереження, не можна отримати в первісному вигляді. Їх треба раціонально опрацювати і певним чином зафіксувати в формі словесного опису, таблиць.

Спостереження за ходом уроку ще не є його аналізом.

Структурні елементи уроку

<i>№ з/п</i>	<i>Етапи</i>	<i>Дидактичні задачі</i>	<i>Показники реального результату розв'язання задачі</i>
1	Організація початку заняття	Підготовка учнів до роботи на уроці	Повна готовність класу і обладнання, швидке включення учнів у роботу
2	Перевірка виконання домашнього завдання	З'ясування правильності та обсягу виконання домашнього завдання всіма учнями	Поєднання контролю, самоконтролю та взаємоконтролю для з'ясування правильності виконання завдання і корекції знань, умінь і навичок
3	Підготовка до засвоєння нових знань	Забезпечення мотивації та прийняття учнями мети навчально-пізнавальної діяльності, актуалізація опорних знань і вмінь	Готовність учнів до активної навчально-пізнавальної діяльності на основі актуалізованих опорних знань
4	Засвоєння нових знань і способів діяльності	Забезпечення сприймання, осмислення та первинного запам'ятовування знань і способів діяльності, зв'язків і відношень між об'єктами	Активні дії учнів; максимальний прояв самостійності під час засвоєння знань і оволодіння способами дій
5	Первинна перевірка розуміння засвоєного	Встановлення правильності та усвідомлене засвоєння нового навчального матеріалу, виявлення прогалин і неправильних уявлень та їх корекція	Засвоєння суті нових знань і способів діяльності на репродуктивному рівні. виправлення типових помилок і неправильних уявлень в учнів
6	Закріплення знань і способів дій	Забезпечення засвоєння нових знань і способів дій на рівні застосування у змінених ситуаціях	Самостійне виконання завдань, що потребують застосування знань як у знайомих, так і змінених ситуаціях
7	Узагальнення та систематизація знань	Формування цілісної системи знань з теми, курсу, виділення загальних світоглядних ідей	Активна продуктивна діяльність учнів щодо поєднання частин в ціле, класифікації і систематизації, виявлення внутрішньо-предметних і міжпредметних зв'язків
8	Контроль і самоперевірка знань	Виявлення якості та рівня оволодіння знаннями і способами дій, забезпечення їх корекції	Отримання достовірних відомостей про досягнення всіма учнями запланованих результатів навчання
9	Підбиття підсумків уроку	Аналіз та оцінка успішності досягнення мети та усвідомлення перспективи подальшої навчально-пізнавальної діяльності	Відповідність самооцінки учнів оцінкам учителя. Отримання учнями відомостей про реальні результати учіння
10	Повідомлення домашнього завдання, рекомендації його виконання	Забезпечення розуміння мети, змісту і способів виконання домашнього завдання. Перевірка відповідних записів	Реалізація необхідних і достатніх умов для успішного виконання домашнього завдання всіма учнями у відповідності з актуальним рівнем їх розвитку

3. Запис і кодування уроку.

Опис уроку – завершальний етап спостереження. Це фіксація звичайними або умовними способами даних про об'єкти, за якими ведеться спостереження, за ходом уроку, за його розвитком.

В педагогічній літературі наводиться чимало рекомендацій стосовно всього побаченого і почутого керівником на уроці.

Деякі автори радять занотовувати поетапно найбільш важливі риси навчально-виховного процесу. Інші *пропонують розділити аркуш на дві частини: зліва записувати основні моменти ходу уроку, а справа - зауваження щодо проведення уроку.* Звичайно, що тут дотримання шаблону недоречне, однак зафіксовані про урок думки легше систематизувати, орієнтуючись на позначки, зроблені безпосередньо поблизу предмета спостереження.

Опис уроку дає можливість порівняти результати спостережень, певною мірою систематизувати матеріал, виділити в ньому загальне, специфічне, особливе. Це створює основу для наступного аналізу уроку. Відповідаючи на запитання „ що?” і “як?”, воно водночас є основою для відповіді на запитання “ чому?”

4. Бесіда з учителем

Ще до відвідування уроку (або по завершенні) спостерігач має запитати у вчителя про триєдину мету уроку, бо збагнути певний виховний момент уроку, його окремих етап чи весь урок можна лише за умови, що відомий бажаний кінцевий результат.

Напередодні безпосереднього аналізу уроку має відбутися бесіда з учителем. Звичайно, бажано, щоб аналізу уроку передувало *самоаналіз*, в ході якого педагог висловив би своє власне враження від уроку. В обговорення слід включити такі запитання:

- Які навчально-виховні завдання планувалося розв'язати на уроці і чому?
- Чому вибрано якраз такий план уроку (з урахуванням мети, змісту, форм, методів і засобів навчання)?
- Як були враховані на уроці можливості учнів?
- Чим керувався вчитель під час підготовки до даного уроку (методичними рекомендаціями, передовим досвідом, особистим досвідом, додатковою літературою)?
- Які методи навчання були використані на уроці і чому? Чи відповідає їх вибір меті уроку, змісту навчального матеріалу, формам організації навчання на кожному етапі уроку?
- Чи все зроблено на уроці для залучення школярів в активну навчально-пізнавальну діяльність Наскільки ефективно використовувались із цією метою індивідуальні, групові і колективні форми роботи?
- Як забезпечено перевантаження учнів домашньою роботою?
- Як реалізований накреслений план уроку?
- В чому, на погляд вчителя, резерви для підвищення якості уроку?

5. Центральними в аналізі уроку мають бути такі складові:

- цілеспрямованість;
- відповідність теми виучуваному матеріалу;
- відповідність змісту уроку запланованій темі і меті;
- доцільність використання методів;
- послідовність і чіткість викладу;
- самостійна робота учнів (учіння);
- створення проблемних ситуацій;
- розвиток мислення;
- результативність;
- робота над збагаченням словникового запасу; культура мовлення.

6. Комплексний аналіз уроку

Комплексний аналіз - це одночасний аналіз дидактичних, психологічних та інших сторін уроку (найчастіше системи уроків). Цей вид аналізу передбачає всебічний розгляд в єдності і взаємодії мети, змісту, форм і методів організації уроку. Цей вид аналізу використовується найчастіше при аналізі декількох уроків з однієї теми, а також в навчальних цілях (навчання студентів, керівників шкіл, органів освіти).

Орієнтовна схема комплексного аналізу уроку:

1. Планування навчально-виховних цілей на основі програми (освітні, виховні, завдання розвитку інтелекту, волі, емоцій, інтересів), взаємозв'язок дидактичних, виховних цілей розвитку на різних етапах навчання.
2. Оцінювання оптимізації змісту. Виділення головного, суттєвого. Виділення об'єкту міцного засвоєння. Повноцінність змісту на різних етапах уроку.
3. Вибір та застосування різних джерел повідомлення учням нових знань.
4. Оптимальне поєднання різних методів навчання під час уроку.
5. Використання різноманітних форм роботи.
6. Виховання інтересу до навчання.
7. Культура праці вчителя та учнів.
8. Контроль за засвоєнням знань, умінь та навичок(форми контролю, відповідність оцінювання рівня знань).
9. Характер домашнього завдання, його диференційованість.
10. Оцінювання самоаналізу та самоконтролю навчальної діяльності.

7. Дидактичний аналіз уроку

Дидактичний аналіз - це аналіз основних дидактичних категорій (реалізація принципів дидактики, відбір методів, прийомів і засобів навчання школярів, дидактична обробка навчального матеріалу уроку, педагогічне керівництво самостійною пізнавальною діяльністю, питання активізації пізнавальної діяльності учнів, реалізації принципу єдності навчання і виховання).

Орієнтовна схема дидактичного аналізу уроку:

1. Своєчасність початку уроку, організація класу.
2. Санітарний стан класу, особиста гігієна учнів.
3. Аналіз перевірки домашнього завдання: дидактична цінність методів і прийомів перевірки завдань, які використовує вчитель.
4. Якість знань учнів.
5. Методи активізації пізнавальної діяльності учнів, які використовує вчитель.
6. Аналіз етапу вивчення нового матеріалу : ясність і доступність подачі матеріалу вчителем, характеристика методів, які використовуються та їх відповідність завданням уроку; засоби навчання, їх доцільність.
7. Реалізація вчителем в ході уроку принципів дидактики.
8. Аналіз останнього етапу уроку: характер подачі домашнього завдання, його обсяг, диференційованість; своєчасність закінчення уроку.
9. Реалізація вчителем виховних завдань уроку.
10. Заходи по попередженню перевантаження учнів на уроці.
11. Індивідуальний підхід до учнів, поєднання індивідуальних та колективних форм роботи.
 - a. Уміння організувати клас на навчальну діяльність.
 - b. Педагогічний такт, володіння голосом, правильність мови, дикція, виразність, темп, жестикуляція.